De Officiis Medicorum non digne satis compen-
-satis.

a. W. Plaz

~~C. F. Acgnez~~.

1780

ORDINIS MEDICORVM
IN VNIVERSITATE LIPSICA
H. T.
PROCANCELLARIVS
D. ANTONIVS GVILIELMVS PLAZ
THERAP. P. P. O. FACVLT. MED. DECANVS ACAD. ET NATION. SAXON. SENIOR DECEMVIR MAIOR. PRINCIP. COLL. COLLEGA ACAD. IMPERIAL. NATVR. CVRIOS. SOCIVS
PANEGYRIN MEDICAM
AD D. XVII. MART. A. R. S. MDCCLXXX.
INDICIT
DE
OFFICIIS MEDICORVM NON DIGNE SATIS COMPENSATIS
PRAEFATVS

PALINGENIVS in Tauro.

sunt ferrea multis corda.

Plus vna, non ex artis medicae qualitate, quae certe nobilissima est, petita, sed in obtusioribus praestantissimae huius scientiae osorum capitibus nata, ipsam contumeliosius habendi sese prodit causa, maxime tamen iniusta. Non enim nobilitatem atque praestantiam eius ipsi tantum inuident maleuoli, verum etiam tot calumniis traducunt, tot conuiciis atque mendaciis purissimam eius faciem contaminant, quasi nihil aliud in medicina peragatur, quam vt caedes impune perpetrentur, audacissimae crudelitates in illa vigeant, atque vniuerso humano generi praesentissimum exitium ex solis immineat medicis, ita vt, quae olim propter diuinam suam originem, in summo habebatur pretio humanae sanitatis tutrix, nunc infimo ponenda loco, anilis censeatur opella. Ipsa non raro fit, quod nemo diffitetur, medicinam colentium culpa, quod maxima suae laudis parte hoc priuetur studium, dum neglecta disciplinarum instrumentalium atque theoreticarum, ad medicinae perfectionem quam maxime facientium, diligente satis cognitione, celeri nimium saltu ad practicas protinus deproperatur scholas, atque hic quoque in superficiali vulgatiorum nonnullorum dogmatum compendio, atque remediorum vsitatiorum apparatu, felici memoria, sine iudicio tamen capto, omnem rei medicae cardinem verti, perperam existimatur.

Hinc eſt, quod ex *imperitiorum* iſtorum coeptis, exoptato ſucceſſu carentibus, ad vniuerſae medicinae incertitudinem, imo damnoſitatem, abſono nimium ſubſumatur argumento, quinimo eo vſque procedatur proteruiae, vt ſcientia haec, adeo ampla, adeo magno labore addiſcenda, adeo nihilo ſecius facilis exiſtimetur, vt cuiuis, vel mediocri ingenio praedito, ſanctuaria ipſius intrare, atque collecta vna alteraque formula, ex quocunque demum libello ſine vlla prudentia compilata, morborum curam ſuſcipi, atque inuitas et ſanitatem hominum liberrime deſaeuiri poſſe reputetur. Haec certe, non *artis* vitio, ſed *ſeculi* corruptis moribus, atque turbatorum ignorantiae et temeritati tribuenda eſſe, quilibet prudentior fatebitur. Fuit haec omnium artium atque ſcientiarum ſiniſtra ſors, omni tempore deplorata, quod, quo magis ad ſummum perfectionis atque laudis increuerint faſtigium, eo maiore quoque cum contentione in eo fuerit laboratum, vt inuidorum roderentur dentibus, aut quibuscunque demum contumeliarum generibus lacerarentur, adeo, vt ſimili fato preſſum ſcientiae ſalutaris ſtudium, contemtibile propemodum videri poſſit, niſi prudentiorum, aequius de ipſius nobilitate ſentientium, digniſſimis ſuſtineretur ſuffragiis, quibus, quo minus vera ſuae exiſtimationis laude cadere poſſit, efficiatur. Neutiquam tamen hinc omnem, iniquius de ipſa ſentiendi deſiiſſe impetum, arbitrari conueniet; multae profecto adhuc ſunt miſeriae, medicum affatim prementes, atque eminentiae officii, cui cum laude praeeſt, variis modis, factorum potiſſimum iniquitate, officientes, ex quarum compluribus, vnam ſaltem iam commemorare lubet, ex qua intelligi poſſit, quam parum de laboribus medicorum digne ſatis remunerandis, ſubinde cogitent, qui aſſiduo ipſorum conamine, mortis faucibus erepti, beneficiorum iſtorum nihilo ſecius immemores, peſſimo ſuo exemplo illud comici

effatum

effatum confirmant: *ingrato homine nihil dici aut cogitari posse turpius;* cuius rei veritatem, etiam si abunde notissimam, paucissimis tamen exponere, atque in eorum mentem reuocare constitutum est, qui in praemiis medico soluendis, probrosa tenacitate vtentes, quam longe ab humanitatis officiis et sensu absint, luculenter satis edocent.

Vilescente autem medicina, medicus etiam vilescit; causa vero, praeter alias quam plurimas, haud vltima est, quod vilissimo saepe pretio, pretiosissima vita, tot morborum procellis circumdata, a medico, summo saepe cum incommodo, atque periculo etiam, saluanda poscatur, vix tantillum gratiarum, nedum mercedis, pro officiosa sua vigilantia reportante. Quotusquisque enim est, quin ipsemet sentiat, quantum miseriarum inde habeat medicus, quod in malignis, contagiosis, chronicis, omnisque generis grauioribus morbis, intra impurissimorum conclauium aerem, cunctis coeli iniuriis expositus, sub vilis forsitan imperialis praemiolo, per totam septimanam venalem circumferat animam, aliorumque absonis praeiudiciis, atque ineptissimis saepe opinionibus sese exponat, aut in consultationibus, in perpetuas animorum alienationes, contradictiones, dissensiones, aut nasutulorum et nasutularum insulsissima iudicia sese iniiciat? quotusquisque est, qui ad aegrum accedens, angeli nomine salutatus, postmodum vero horridam atque terribilem non habere dicatur faciem, si promerita laborum poscat praemia, scite admodum ab OWENO depictam?*)

 quis

*) Epigr. Libr. I. epigr. 95.

Intrantis medici facies tres esse videntur
Aegrotanti, hominis, daemonis, atque dei.
Quam primum accessit medicus, dixitque salutem,
En Deus, aut custos angelus, *aeger ait.*
Cum morbum medicina fugauerit, Ecce homo, *clamat,*
Cum poscit medicus praemia, Vade Satan!

quis medicus, si aegrum a podagra aliue morbo liberauerit, hunc ad sostrum soluendum nunc chiragricum factum fuisse, non subinde experiatur? illius ad exemplum, de quo MARTIALIS habet:

Litigat, et podagra Diodorus Flacce laborat,
Sed nil patrono porrigit, haec chiragra est. *)

Est leue hominum genus, quod a morbo, ex turpi Venere contracto, barbitonsoris, aut alius empirici cura vtcunque liberatum, medicastro suo largissimum praebet sostrum, cum, si a perito curatum fuisset medico, dimidia pars forte suffecisset. Sunt, qui, cum vita in periculo est, metu adacti, aureos pollicentur montes, atque splendidis promissis medicorum auribus insidiantur, cum vero restituti fuerint, exigua mercedula, tutoris sui, non satiant, sed fallunt crumenam, cum vero impudentissimi circulatoris manibus atque audacissimis vaniloquiis sese commiserint, plenis manipulis numos ante profundunt, non sanitatem emturi, quin potius sanitatis corruptionem, atque grauiorum morborum accessum praemii loco laturi. Quasi vero medicus iure quodam teneatur, vt ignarissimo empirico postponi, atque macilentioribus praemiolis contentus esse debeat, vt cum priuatae suae rei damno, id lucri tandem ferat, vt aliis inseruiendo consumatur. Sunt vero alii quoque, tanto peiores, quanto maiore aduersus medicos malitia agunt, tales nempe, qui medicos, a quibus calamitatum suarum saluberrimum auxilium acceperunt, supercilioso fastu despiciunt, atque odio et calumniis prosequuntur, ipsorumque famam procacissimis contumeliis deprimere haud verentur, istisque pessimis artibus, ipsos promerito suo sostro defraudare student, negligentiam medici accusantes, aut curam non recte peractam obvertentes, aut nescio quid exceptionum effingentes, quibus ingrati

*) Epigr. Libr. I. epigr. 99.

grati animi turpitudinem celare queant. Et, ſi quidem etiam annuorum ſoſtrorum computemus ſummulam, non ſine indignatione quandoque datam, quid quaeſo erit, quod ſingulis viſitationibus tribuendum ſit, et tamen magna in medicum creditur eſſe liberalitas, ſi pro tot *annuis* laboribus, viginti aut triginta mittantur imperiales, cum dolore ſaepe miſſi, in illecebroſarum tamen voluptatum, quibus multi haud infrequenter comparantur morbi, fruitionem, absque vlla difficultate, *vna die* plus ſimplici vice profuſi. Quis vero ſit, quem non taedeat, in talibus locis artem facere, in quibus medicis neque digna ſatis ſunt praemia, neque artis exiſtimatio viget? Aptiſſime hanc miſeriarum iſtarum originem, DEMOCRITVS *in epiſtola ad Hippocratem* deſcribit: *certe ſuſpicor*, inquiens, *pleraque in arte tua, aut per ingratitudinem, aut per malitiam, palam contumelia affici. Aegrotantes enim, ſimul ac ſeruati ſunt, cauſam diis, vel fortunae attribuunt, plerique vero, hoc ſuae naturae aſſignantes, bene merentem medicum odio proſequuntur, parumque abeſt, quin indignentur, ſi ipſi operam debeant. Multi etiam, artis imperitiam prae ſe ferentes, cum ſint ignorantes, quod melius eſt, damnant.* *) Honorificam quidem eſſe medicorum autoritatem, dum aliis imperare poſſunt, dudum prudentiſſimorum virorum conſtitit ſuffragiis, cum vero propter mercedem accipiendam, ſeruitio quaſi adſtricti exiſtimentur, aegri ſibi potius imperium in medicos competere arbitrantur, atque ſic vere conductitiam factam fuiſſe medicinam, quis non merito conqueratur? Alia certe atque feliciora, medicinae atque medicorum olim erant fata atque autoritatis pretium. Non enim exigua forte numorum ſummula donati, moroſius dimittebantur, verum ponderibus auri miſſis honorabantur. Vnicum, omnium teſtimoniorum inſtar, eſſe poterit epiſtola regis Artaxerxis ad Hyſtanem Helleſponti

*) Epiſt. XII.

lesponti praefectum data, qua Hippocrati tantum auri dari iubetur, quantum cuperet. Erasistratus, Antiocho rege sanato, centum talenta, a Ptolemaeo, filio eius, referente PLINIO, sostri loco accepit. *) Praeter vero amplissimam numorum copiam, medicos etiam annulis, torquibus, statuis et monumentis publicis olim honoratos fuisse, historicorum constat testimoniis, conuiuia praeterea, in medicorum honorem a magnatibus instituta fuisse, TACITVS commemorat, *erat medicus, arte insignis*, inquiens, *nomine Charicles, non quidem principis valetudinem regere solitus, consilii tamen copiam praebens. Is, veluti ad propria negotia digrediens, et per officii speciem, pulsum tangere consueuit, neque vnquam praesagio deceptus fuit; huius in honorem, Tiberius epulas splendidas instruere iussit, atque Chariclem magni faciendum esse imperauit.* **) CAROLVS VIII. Galliarum rex, medico suo, *Iacobo Costerio*, decem aureorum millia, menstrui stipendii loco assignauit. O felicia ista, aurea vere secula! nobis prorsus ignota, neque vnquam speranda, dummodo argentea adhuc persisterent; Galenus enim munificus habitus, quod olim Astraea fecisse fertur,

deseruit nostras terras, et ad astra volauit.

Neque tamen mirandum, Galenum istis temporibus tantas medicis dedisse opes, cum scientiarum solidarum magna esset reuerentia; quid vero hodie num aeris, quid aestimii habet Hippocrates? Si quidem magnus ille Pansophus PANCIROLLVS, hoc viueret aeuo, honores atque munera in medicos collata, *rebus deperditis*, quarum insignem collegit numerum, additurus esset. Quis non mallet in tanta seculi atque morum conuersione, opifex potius esse aut mercenarius, atque suis manuariis viuere laboribus, quam id magno sudore, atque inter tot curarum difficultates acquirere, vt exigua aut plane nulla

*) Libr. XXIX. cap. I.

**) Annal. Lib. VI. cap. 50.

nulla aſſiduitatis ſuae, qua aliis ingenue inſeruire ſtuduit, accipiat praemia? Opifices, ſtata ſua, ſuisque laboribus conueniente fruuntur mercede, ipſis non facile eripienda, aut iniuſte minuenda, ex qua, non vitae ſolum ſibi parent neceſſitates, verum etiam aliquid futuris vſibus reponant; hoc certe pauciſſimis licebit medicis, ad inopiam potius, poetis ceteroquin iure priuatiuo ſaltem competentem, non natis, ſed damnatis, atque pauciſſimas, ne mediocres quidem diuitias conquiſituris. Rari certe ſunt aegri, qui CICERONIS monitis obtemperantes, medicis ea propter praemia dari debere meminerint, vt eo ſint ſtudioſiores. *) Et quidem, ſi iurisconſultus non tenetur conſilia gratis ferre, niſi pauperrimis, ſi aduocatus pro labore minus certe moleſto, honorarium poſcenti ius obtineat, ipſi per leges confirmatum, multo minus medicus gratis mederi tenebitur, cuius longe nobilior videtur cauſa, cum ſalutis atque vitae curam gerat, iurisconſultus vero, bona atque facultates ciuium ſaltem tueatur. Neque enim medicus, vi quaſi *pacti*, quo ſanitatem reſtituere adſtringatur, aut ſe redditurum, absque vlla exceptione polliceatur, praemia ſua poſcit, aut, cum hanc reſtituere haud potuerit, mercede ſua priuandus exiſtimandus erit, quin potius *laboris* ſui, etiamſi incaſſum collocati remunerationem, iure poſtulat, veluti Profeſſori non ea propter honorarium debetur, vt diſcipuli ex eius inſtitutione proficiant, cum doctrina et ſapientia omni pretio ſit ſuperior, ſed quod ſapientiam docendo, animos bonis artibus imbuere allaborauerit, indeque illi, qui ſcholas deſerunt, aut indocti ex illis egrediuntur, ipſi mercedem denegare haud poterunt, cum non praeceptoris, ſed ſua culpa factum fuerit, quod ingenium ſuum ad cognitionem doctrinarum propoſitarum transferre

*) Epiſtol. ad famil. Libr. XVI. epiſt. 4.

ferre neglexerint. In *omnes* enim idem impenditur labor, ab *omnibus* quoque grata mente compenſandus, indeque medico etiam, ſiue aeger conualuerit, ſiue fato ſuo ſuccubuerit, cum idem, imo operoſior quandoque in morbis contumacioribus impendendus fuerit labor, nihil quidquam de praemio ſoluendo ſubtrahere, aut plane denegare conueniet, niſi forte in enormi ſoſtro poſcendo, aequitatis violatas fuiſſe regulas manifeſtum ſit, quae tamen ſuſpicio in medicum probum haud cadit.

Praeuidit quidem has, aliasque moleſtias, medicam artem comitantes,

VIR

CLARISSIMVS ATQVE DOCTISSIMVS

DOMINVS

CAROLVS FRIDERICVS

AGNER,

MEDICINAE BACCALAVREVS DIGNISSIMVS

intrepido tamen animo aduerſus has difficultates eundum eſſe, haud ignarus, ita in ſtudiis medicis recte excolendis verſatus fuit, vt ſe felicem humanae ſanitatis tutorem inpoſterum futurum, confidenter admodum ſperare poſſit; quandoquidem probatiſſimis Ordini noſtro datis ſpeciminibus edocuit, ſe doctrina locupletatum, prouidi atque rationalis medici officia omni ex parte expleturum, atque fiduciam aegrorum, curae ſuae committendorum, laudatiſſima vigilantia, honeſtate, atque aequitate promeriturum. Quibus vero ducibus atque magiſtris

giſtris haec ſtudiorum atque virtutum ſuarum complementa in acceptis ferat, ex vitae eius ratione, vti moris eſt, hic reddenda intelligitur.

Natus eſt Penicii, die XXII. menſis Iunii anno huius ſeculi LVIII, patre IOANNE ALBERTO, *Pharmacopoeo, matre* IOANNA SOPHIA, *e gente Riemeria, quem vtrumque parentem, ſibi adhuc ſuperſtitem, pio gratoque animo veneratur, nihilque magis in votis habet, quam vt ſummi Numinis prouidentia iisdem longam, nullaque felicitate carentem ſenectutem largiatur. Omnem curam in educatione ipſius hi adhibuerunt, atque vt ſanctiſſimae religionis bonarumque litterarum fundamenta cognita ipſi redderentur,* SCHILDIO, *eo tempore in ſchola Penicienſi Rectori, nunc apud Lobsdorſianos Paſtori tradiderunt, cuius ſcholis tam priuatis quam publicis interfuit, et* KRAVSIO *tunc ſancti Miniſterii Candidato, nunc in pago, Rattendorf dicto, diuini verbi miniſtro vlterius perficiendus commiſſus fuit. His ducibus in religionis et litterarum primis lineis imbutus et praeparatus, a patre anno LXVIII in illuſtre Gymnaſium, quod Gerae floret, miſſus, ex eruditiſſimorum Virorum, D.* HAVPTMANNI, *Directoris, M.* ZEIBICHII, *Profeſſoris, M.* HEYDII, *Conrect. et Subconrect.* HEINRICI *doctrinis et inſtitutionibus profecit. Tandem anno LXXVI Lipſiam petiit, et a Magnifico* BELIO *faſces*

Academiae tunc temporis tenente, studiosorum numero adscriptus fuit. Hic praestantissimos in philosophia et arte medica viros ac Praeceptores habuit. Logicam et Metaphysicam ex Ampl. SEIDLIZIO *et Praecl.* PEZOLDIO *percepit. Mathesin puram docentem Exp.* WÜNSCHIVM *audiuit, Physices praecepta ab Exp.* LVDWIGIO *sen. et Magiam naturalem ab Ampl.* FVNCCIO, *accepit. In botanicis scholis Exp.* POHLIVM *jun. frequentauit, nec non anatomen, artemque obstetriciam ex eius ore hausit. Exp.* LEONHARDII *jun. scholis chemicis, pathologicis, therapeuticis, pharmaceuticis, clinicis interfuit, atque materiam medicam, artemque formulas medicas concinnandi ex ipso didicit, cuius etiam scholas examinatorias et disputatorias adiit; Exc.* PLATNERVS *Anthropologiam et medicinam forensem ipsi explicauit; Anatomen, physiologiam, artemque humana corpora dissecandi Exc.* HAASIVS *docuit. Ab Exc.* GEHLERO *in physiologia instructus fuit, Pathologiam, Therapiam, Chirurgiam, Clinicam, inflammationis doctrinam morbosque puerorum maxime ipsi colendus Patronus Exc.* KRAVSIVS *exposuit, ingeniumque examinando exercuit, quem non solum in his doctrinis praeceptorem, sed etiam fautorem habuisse optimum, studioque sua saluberrimis consiliis iuuantem, gratissimo pioque animo recordatur, ac nunquam tanta beneficia mente sua casura pollicetur. Exc.* BOSIVM *de anatome disserentem audiuit, qui et humana cadavera dissecandi veniem beneuole ipsi concessit,*

cessit,

cessit, sub cuius quoque moderamine ipsi contigit, chirurgicis operationibus in theatro anatomico a Cl. HEBENSTREITIO *institutis, interesse.*

Mihi praeterea, medicinam forensem et historiam medicinae tradenti assiduus adfuit auditor. Neque sibi defuisse beneficia, pia, mente recordatur, quandoquidem summa munificentia Illustrissimi Domini Caroli Henrici S. S. Imperii Romani Comitis de Schoenburg, Serenissimo Principi Saxoniae Electori ab intimis consiliis, Dynastae in Wechselburg, Penig, et Glaucha etc. factum est, vt per integrum annum stipendio frueretur, quod beneficium semper obstrictissima et pietatis plenissima mente se culturum obstrictissima mente spondet. Sic praeparatus ac instructus d. VIII April anno LXXVIII in examine theoretico tentatus, et consensu Gratiosi Medicorum Ordinis Baccalaurei honoribus ornatus, mense Iulii anno LXXIX in lectionibus publicis, quas pro Licentia vocant, de catameniorum fluxu *exposuit. Denique nuper d. XIX. Ian. huius anni alterum examen practicum sustinuit, in quo, cum* Recte *ad quaestiones propositas respondisset, veniam impetrauit, cathedram conscendendi, ex qua, Praeside Exc.* KRAVSIO *Collega coniunctissimo,* semiotices medicae generalia commentata, *aduersus dissentientes tuebitur.*

Hoc

Hoc finito certamine, quo vltimam officii ſui partem explebit Canditatus noſter, ego quoque, quod mei officii eſt, peragam, ipſique pro ea, qua ad ſolenniorem hunc actum clementiſſime atque legitime inſtructus ſum, *Procancellarii* autoritate, plenam dabo poteſtatem atque Licentiam, ſummos Doctoris in arte noſtra honores capiendi. Quod, dum proximo *Veneris* die, XVII. *Mart.* facturus ſum, MAGNIFICVM ACADEMIAE RECTOREM, ILLVSTRISSIMOS COMITES, GRAVISSIMOS VTRIVSQVE REIPVBLICAE PROCERES, nec non GENEROSISSIMOS ATQVE NOBILISSIMOS VNIVERSITATIS NOSTRAE LITERARIAE CIVES, obſeruantiſſimis atque humaniſſimis rogatos cupio precibus, vt panegyrin hanc frequente ſua praeſentia ſplendidiorem reddere, atque me, *de inutili medicamentorum compoſitorum farragine* breui ſermone dicturum, beneuola audientia dignari haud grauentur; pro quo inſigni fauore, Ordini meo mihique tributo, me ad grates publicas referendas paratiſſimum fore, antiqua fide ſpondeo.

P. P. Dominica Quadrageſimali quinta, *Iudica* dicta, A. R. S. MDCCLXXX.

LIPSIAE,

EX OFFICINA LANGENHEM. HEREDD. ET KLAVBARTHIA.

